

י"ג אדר א', תשע"ד, 13.2.2014

גיליון מס' 396

פרשת כי תשא

שומר מצוה לא ידע דבר רע

מאת הרב ירון בן דוד, קיבוץ בארות יצחק

משה ויהושע יורדים מהר סיני. כשהם שומעים קולות מהמחנה, אומר יהושע: "קול מלחמה במחנה" (לב, יז). משה, שכבר יודע מה פשר הקולות האלה, רומז לכך שאין מדובר בקולות מלחמה: "אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה. קול ענות אנכי שמע" (לב, יח). הוא לא אומר ליהושע מה באמת ההסבר לקולות האלה, אלא משאיר לו לגלות זאת בעצמו, כשיראה את העגל ואת המחולות.

למה כתבה התורה את דברי יהושע? מדוע חשוב לציין מה חשב יהושע כששמע את הקולות?

התשובה היא כנראה, שהתורה רוצה ללמדנו שיהושע לא חשד בישראל שהם חוגגים, והעדיף לחשוב שיש מלחמה ולא שבני ישראל ירדו מדרגתם כל-כך מהר רגע, מיד לאחר מתן תורה.

חז"ל (ירושלמי תענית ד, ה) אומרים שכאשר אמר יהושע שיש קולות מלחמה במחנה, נזף בו משה: "אדם שהוא עתיד להנהיג שררה על ששים ריבוא אינו יודע להבחין בין קול לקול?". אולם האמת היא שאין מדובר פה בחכמה גדולה, אלא בעובדה שלמשה היה מידע שלא היה גלוי בפני יהושע: הקב"ה אמר למשה שבני ישראל חטאו בעגל. יהושע ודאי ידע להבחין בין קולות מלחמה לקולות שהוא שומע, שהרי הוא ניהל את מלחמת עמלק. אלא שיהושע פשוט סירב להאמין שמה שהוא שומע הם קולות הוללות וצחוק - ארבעים יום בלבד אחרי מעמד הר סיני. הוא העדיף לחשוב שמדובר בקולות מלחמה, ושהשמיעה שלו מטעה אותו, ולא לחשוד בישראל שהם עובדים עבודה זרה.

על הפסוק "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה), אומרים חז"ל (ילקוט שמעוני תתקעח) שזה רומז ליהושע, שעלה עם משה להר סיני ולכן לא ידע על מה שקורה במחנה. המשך הפסוק "ועת ומשפט ידע לב חכם" (שם) מיוחס למשה רבנו, אשר ידע על חטא העגל. יש כאן הנגדה בין שומר מצוה מצד אחד, לבין בעל לב חכם, מצד שני. שומר מצוה אינו יודע על דברים רעים שמתרחשים, ואילו בעל הלב החכם מבין טוב יותר את המציאות. אחד אופטימי ואחד ריאלי.

האם עדיף להיות חכם - שמבין את המציאות טוב יותר, או שומר מצוות - שאינו יודע על דברים רעים שמתרחשים, וממשיך לחיות בתמימות את חייו?

התשובה היא לדעת, שעדיף לחיות בתמימות כל עוד אין לך מה לעשות בעניין.

למה לא סיפר משה ליהושע על חטא העגל? - כי אין ליהושע מה לעשות עם המידע הזה כרגע. הקב"ה אמר את זה למשה, כי הוא רצה שמשה יתפלל בעד העם. הגמרא (ברכות לב, א) אומרת שכשהקב"ה אמר למשה "וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וְיַחַר אַפִּי בָהֶם וְאֶכְלֵם", הוא רמז לו להתפלל. למשה היה תפקיד, ולכן הקב"ה סיפר לו על חטא העגל. אבל משה לא מספר זאת ליהושע, כי הוא רצה שהתמימות תימשך כמה שיותר. כל עוד אין ליהושע מה לעשות, עדיף שימשיך להאמין שבני ישראל לא חוטאים. עצם האמונה הזו תשמש סניגוריה על ישראל.

אנחנו חיים בעולם שבו כל ערוצי המידע פתוחים בפנינו. בכל שעה יש חדשות, בכל חצי שעה – מבזק, ובכל רגע נתון אפשר לגלוש באינטרנט ולדעת מה קורה בכל פינה בעולם. אבל בדרך כלל אנחנו שומעים רק דברים רעים.

מישהו פעם אמר שכל מהדורת חדשות בטלוויזיה מתחילה במלים 'ערב טוב', ואח"כ חצי שעה מסבירים לך למה זה לא נכון... אולי עודף המידע הזה גורם דכאון. יכול להיות שאם נתעמק יותר בקיום המצוות ונתנתק קצת מהמידע הזה, נחיה חיים שמחים ושלווים יותר.

הרב ירון בן-דוד, משמש כרב של קיבוץ בארות יצחק מזה 13 שנה. נשוי לאלישבע ואב לשמונה ילדים כן ירבו. בוגר ישיבת ההסדר ברכת משה במעלה אדומים. שימש בעבר כסגן הרב הראשי של צ'כיה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il